



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Domitii Plati Societatis Iesv Theologi, De Domini  
Nostri Iesv Christi Passione**

**Piatti, Domizio**

**Coloniae Agrippinae, 1610**

Dolores Christi corporeos multò grauiore & acerbiores fuisse, propter  
corporis eius teneritudinem & alias circumstantias ad illud pertinentes,  
Cap.2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-49474](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-49474)

*DOLORES CHRISTI CORPO-  
reos multò grauiores & acerbiores ex-  
titisse, propter corporis eius tene-  
ritudinem, & alias circum-  
stantias ad illud perti-  
nentes.*

## CAPVT II.

Circumstā-  
tiz corporis  
Christi, quæ  
dolores eius  
acerbiores  
reddide-  
runt.

**V**T pius Lector, intimius penetra-  
re valeat, quales & quam immo-  
dici fuerint corporei dolores Christi Do-  
mini & seruatoris nostri, præsentis capi-  
te expendemus nonnullas qualitates, con-  
ditiones, & circumstantias sanctissimi  
corporis eius: quæ fuerunt principalis  
causa, quod eorum dolorum grauita-  
tem & acerbicatem multò magis sen-  
ferit.

I.  
Delicata cõ-  
plexio.

Prima verò qualitas, quæ nobis con-  
sideranda venit in Christi corpore, est  
delicata illius complexio: nam corpo-  
ris alicuius teneritudo, & bonum tem-  
peramentum causa est, quod magis sen-  
tiantur ea quæ illi contraria sunt: do-  
cet hoc experientia, demonstrat Phi-  
losophia, & sancti Patres vnanimè  
affir-  
mant, quando asserunt dolores Chri-  
sti

sti ea de causa fuisse in modicos, quia corporis fuit delicatissimi. Vnde Sanctus Thomas de corporeis hinc Christi doloribus loquens, ita inquit. *Potest magnitudo, doloris eius considerari ex perceptibilitate patientis, & secundum animam & secundum corpus. Nam & secundum corpus erat optime complexionatus, cum corpus eius fuerit formatum miraculose: & ideo in ipso maxime viguit sensus tactus, ex cuius perceptione sequitur dolor.*

3. par. 9. 46. art. 6.

Christus fuit delicatissima complexionis

Considera igitur Christum Dominum in suo corpore fuisse optimæ ac delicatissimæ complexionis & temperamentis: quæ est communis sanctorum Patrum sententia: non enim decebat, verbum diuinum coniungi corpori imperfecto, quia hoc non poterat conferre & iuuare ad finem redemptionis. Ad perfectionem verò naturalem humani corporis pertinet bona complexio, & temperamentum primarum qualitatum, atque humorum: & iusta ordinataque proportio membrorum, & alia his similia. Et certè, propter hoc quoque conuenientissimum erat, tale esse corpus Christi, quoniam cum præter gratiæ perfectiones in anima esset perfectissimus, & in natura absolutissimus absurdissimum fuisset

Christus cur  
nostra qui-  
dem fuiti-  
nuerit in-  
commoda,  
sed nunquā  
fuerit infir-  
matus.

fuiſſet illum ſociari corpori imperfecto,  
& à naturali perfectione deficienti. Ex his  
quę diximus euidenter patet ratio, cur  
Christus Dominus vti verus homo, no-  
ſtra incommoda famis & fitis, frigoris &  
caloris, aliaque ſimilia ſuſtinens, nunquā  
ex illis fuerit debilitatus, nec vllam natu-  
ralem habuerit infirmitatem, ex ijs, quę  
frequenter accidere conſueuerunt homi-  
nibus: quia egritudines & ſimiles dolores,  
non oriuntur, niſi ex imperfecta & manca  
corporis formatione: vel inordinatione  
atque intemperantia victus, quę in Chri-  
ſto locum non habuerunt, & ex conſeque-  
ti, nulla in eo infirmitas aut debilitas locū  
reperire potuit.

CONSIDERA præterea, fieri non po-  
tuiſſe, vt tale non eſſet corpus Chriſti ſan-  
ctiſſimum, quod indiſtrijs Spiritus ſancti  
manibus effictum & formatum fuit, iuxta  
illud, quod Angelus ad beatiffimam Vir-  
ginem ait: *Spiritus ſanctus ſuperueniet in te,  
& virtus altiffimi obumbrabit tibi, ideoq; quod  
nascetur ex te ſanctum vocabitur filius DEI.*  
Sic vbi nos legimus in Prouerbijs: *Dom-  
inus poſſedit me in initio viarum ſuarum;* le-  
gunt ſeptuaginta Interpretes: *Dominus  
creauit me, vel formauit me in initio viarum  
ſuarum.* Ita vt iuxta nonnullorum SS. Pa-  
trum expoſitionem loquitur ibi ſapientia  
in-

Luc. 2.

Prou. 8.

Greg Na-  
zian. orat.  
36. in Da-  
maſc. lib. 4.  
de ſid. orth.  
cap. 12.

CONSIDERATIO III. 233

incarnata, dicitque se à DEO formatam esse, id est, diuinis manibus effictam & cōpositam esse carnem, quam assumpsit, sibi-que coaptauit.

Cyrrill.  
Alexand. l. 9  
The cap. 4.  
& 8.  
D. Amb. li. 5.  
de fide ca. 1.  
& alij.

Vbi considera, quomodo DEVS Pater, omne studium, industriam & artem suam, vt ita loquar, contulerit, ad formandum filio suo corpus perfectissimum, & optimo præditum temperamento: imò contemplare, quanto cum amore occupauerit se in delineandis & distinguendis partibus eius, ineffabili cum proportione, & ordine, atque millenis alijs modis, quãtis capax esse poterat, corpus passibile, & mortale, illud perficiendo.

Expende præterea, qualis fuerit illorum malitia, qui ausi fuerunt cruciare & affligere odio & malignitate stimulante, corpus à DEO ingenti cum amore & studio effictum, applicando ad hoc verba illa Psalmi. *Quoniam ecce peccatores intenderunt arcum, parauerunt sagittas suas in pharetra, vt sagittent in obscuro rectos corde: quoniam qui perfecisti destruxerunt, iustus autem quid fecit.* Psal. 10.

CONSIDERA adhæc, quantò corpus sanctissimum Christi Domini & seruatoris tui tenerius, delicatius, meliori-que temperamento præditum fuit: tantò atrociores & intolerabiliores fuisse dolores, qui-

quibus affligebatur : quia sicut sensus ta-  
ctus, qui dolorem percipit, erat in illo  
perfectior : ita quoque ex consequen-  
ti, quamlibet vel minimam offensionem,  
multò magis sentiebat, quam alius vel gra-  
uissimam percussione.

II.  
Pulchritu-  
do, quæ in  
Christo ma-  
xima.

SECUNDA qualitas vel circum-  
stantia, quæ senobis offert consideran-  
da in corpore Christi Redemptoris, est  
pulchritudo ipsius : quæ ut plurimum  
consequitur, ex teneritudine & bona  
complexione : & quamvis hæc qualitas  
non videatur esse circumstantia, sensum  
doloris aggrauans, uti præcedens, nihi-  
lominus consideratione mihi digna vi-  
sa est, hoc maximè loco : tum quia ex  
ea magis clarescit, quanta fuerit cor-  
poris eius, à qua illa oritur pulchri-  
tudo : tum quia in animis nostris affe-  
ctum compassionis vehementer auget,  
dum videmus hominem speciosissimum  
adeò immaniter tractari & cruciari : tum  
denique quia inde facilius perspiciemus,  
ingentem truculentiam & barbariem eo-  
rum, qui aduersus talem tamque aspe-  
ctabilem personam crudelitatem suam ex-  
ercere non dubitarunt.

Considerabimus verò non tantum  
raram & ineffabilem animi illius pulchri-  
tudi-

rudinem, quæ à gratia procedebat, de qua locutus videtur S. Bernardus, quando de Verbi incarnati venustate differens, eam non ab omnibus cognitam fuisse affirmat: dicens. *Nigrum sensus renunciat, fides candidum & formosum: niger est oculus insipientium, fidelium mentibus formosus* valdè verū etiam extrinsecam corporis speciem, proficiscentem ex suavitate & viuacitate colorum: membrorum ordinata proportione, & agilitate, extrinseca compositione, alijsque similibus perfectionibus.

Itaque CONSIDERA, Christum Dominum vniuersam habuisse venustatem & elegātiā quam capere potuit corpus humanum: adeò vt propterea in diuinis literis nonnunquam comparatur flori & lilio: *Ego flos campi & lilium conualium*: Aliquando specie filios hominum superare dicitur: sic namque intelligunt S. Augustinus, & S. Bernardus verba illa: *speciosus forma præ filijs hominum*. Alias speculum omnis labis expers: *speculum sine macula*. Quandoque nominetur pulcher, & decorus, agente nimirum Spiritu sancto, diuersis hisce titulis & prærogatiuis, vt ad viuum Christi Domini nostri pulchritudo & venustas delinearetur.

*Eccettu pulcher es di'ecte mi, & decorus.* Cant. 1.

In

Interior  
Christi pulchritudo  
qualis fuerit.

Serm. 18. in Cant.

Exterior  
Christi pulchritudo  
quàm varijs in sacra scriptura nominibus adumbrata fuerit.

S. August. & S. Bern. in psal. 44.

Sap. 7.

Homil. 18.  
in Matt.

Epist. 106.

Serm. s. fest.  
omniū san-  
ctor.

Effigies  
Christi qua-  
lis fuerit.

In quæ verba S. Gregorius Papa, dicit Christum idè pulchrum appellari: *quia in diuinitate & humanitate sine macula reprehensionis aspicitur*. De eadem corporis venustate ait S. Chrysoftomus Christum *sicut in signis perficiendis mirabilis fuit: ita visu grauisimum fuisse*. Et S. Hieronymus illū neminem in corporis elegancia parem habuisse testatur, cum ait. *Vniuersis pulchrior est, Virgo de virgine, qui non ex sanguinibus, sed ex DEO natus est*. S. Bernardus quoque dicit, turbas quæ Christum sequebantur, non modò animarum & corporum sanitatibus quas conferebat, verum etiam suauitate vocis & pulchritudine vultus eius attractos & illectos fuisse. *Prædicantem, inquit, Dominum de ciuitatibus & castelli populi sequebantur, quorum saluabat animas, sanabat corpora, adharebant ei afflatu pariter & eius aspectu delectati, cuius nimirum vox suavis, & facies decora, sicut scriptum est, speciosus forma præ filiis hominum: talis est quem nos sequimur, cui adheremus: totus desiderabilis, in quem non solum populi, sed & ipsi Angeli S. desiderant prospicere.*

VERVM enimvero, vt Christianus Lector, possit singularem cœlestis sponsi Christi IESV pulchritudinem, animo exactiùs imprimere, contemplabimur hic paulisper admirandam illius speciem, quam

quam nobis grauis Historicus, Nicephorus Calistus, egregiè delineatam & expressam reliquit, his verbis. *Porro effigies forma Domini nostri IESV Christi, sicut à veteribus accepimus, talis propemodum, quatenus eam crassis verbis comprehendere licet, fuit. Egregiois, viuidog, vultu fuit. corporis statura ad palmos prorsus septem: casariem habuit subflauam, ac non admodum densam, leniter quodammodo ad crispos declinantem: supercilia nigra, non perinde inflexa. ex oculis sublauescentibus mirifica prominebat gratia: acres uerant, & nasus longior: barba capillus flauus, nec admodum demissus. capitis porrò capillos tulit prolixiores, nouacula enim in caput eius non ascendit, neque manus aliqua hominis, præterquam matris in tenera duntaxat atate eius. Collum fuit sensim decliue, ita ut non arduo aut extento nimium corporis statu esset: porrò tritici referens colorem, non rotundam aut acutam habuit faciem, sed qualis Matris eius erat, paululum deorsum versus vergentem, ac modice rubicundam: grauitatem atque prudentiam cum lenitate coniunctam, placabilitatemq, iracundia expertem præferentem. Persimilis deniq, per omnia fuit diuina & immaculata sue Genitrici. Hucusque Nicephorus. Vbi nota, non sine ratione inter speciosas corporis partes annumerari magnitudinem, quia uti Aristoteles ait: Magnanimitas in magnitudine*

*eccles. hist. li. i. ca. vlt.*

*Magnitudo est pars pulchritudinis.*

*4. Ethic. e. 4.*

*Q* *tudine*

*gudine consistit, perinde ac pulchritudo in magno corpore: nam parvi elegantes & concinni: non autem pulchri dicuntur.*

Pulchritudo Christi in canticis descripta.

Cant. 5.

Itaque si talis fuit Christi species & pulchritudo, qualem exhibent hæc verba Nicephori, **CONSIDERA** non immeritò sponsam, illius amore ac venustate captam, dicere in Canticis. *Dilectus meus candidus & rubicundus, electus ex millibus.* Appellat illum candidum, quia sicut quatenus **DEVS** ab omni culpæ immunditia, erat alienissimus: ita quatenus homo, cum in anima, tum in corpore, rarissimæ fuit puritatis, venustatis, & candoris. Dicit deinde esse rubicundum: quia iste color fuit figura Passionis venturæ, in qua rubicundo sanguine tingendus & colorandus erat. Dicit denique electum esse ex millibus, quia reuera tantæ fuit venustatis, ut neminem habuerit, nec unquam habiturus sit parem.

Luc. 10.

Rectè igitur beati vocari possunt oculi, qui digni fuerunt hanc speciem intueri: *Beati oculi qui vident, quæ vos videtis:* quia nullius aspectus fuit lætior, nullius iucundior, nullius amabilior, nullius pulchrior, nullius gratiosior quàm Christi vultus: adedò ut de ipso verius quam de Rege Assuero verba illa S. Hesther dici possint. *Facies tua plena est gratiarum.*

Est. 15.

Verum

CONSIDERATIO III. 139

Verum si exactius adhuc cognoscere placet, quæ sint pulchritudines & gratiæ Christi Seruatoris, sponsi animarum nostrarum: audiamus quid sponsa subiungat, proféquens in Canticis illius descriptionem. *Caput eius, inquit, aurum optimum. Coma eius sicut elata palmarum, nigra quasi coruus. Oculi eius sicut columba super riuulos aquarum, quæ lacte sunt lotæ, & resident iuxta fluentissimam Genam illius sicut areola aromatum, consita à pigmentarijs. Labia eius lilia distillantia myrrham primam. Manus illius tornatiles aureæ, plena hyacinthis. Venter eius eburneus, distinctus sapphis. Crura illius columna marmorea, quæ fundata sunt super bases aureas. Species eius vt libani, electus vt cedri. Guttur illius suauissimum, & totus desiderabilis: talis est dilectus meus, & ipse est amicus meus filia Hierusalem.*

Cant. 5.

His verbis depinxit Spiritus sanctus speciem internam & externam Christi, veri animarum nostrarum sponsi multò ante tempore, quàm in terra conipiceretur.

Sed tempus est, anima fidelis, vt conuertamus nos ad intuendam pulchritudinem Christi Domini tempore Passionis suæ: atque pio cum affectu consideremus quantoperè fuerit illa obfuscata sanguinis sui profusione, sacrata &

Q 2

diffi-

Pulchritudo Christi  
passione  
fuit deforma-  
mata.

dissipata pœnarum multitudine, tormen-  
tisq̄ue mirum in modum deformata; adeò  
vt non tantum nulla amplius in corpore  
illo diuinissimo cerneretur viuacitas &  
splendor: sed totum penè videretur à statu  
suo esse conuulsum & labefactatum, simi-  
litudinemq̄ue leprosi & à DEO percussii  
referre, iuxta Propheticum illud Isaiæ di-  
ctum. *Et non erat ei aspectus: & nos putauimus  
eum quasi leprosum & percussum à DEO.*  
Vnde quemadmodum prius ex pulchritu-  
dine & venusta Domini tui, magnam per-  
cipiebas consolationem & voluptatem: ita  
modò intuendo illum in tam miserando  
& lachrymabili ftatu, poteris dicere cum  
S. Iob. *Versa est in luctum cythara mea, & or-  
ganum meum in vocem flentium,* id est: venu-  
sta illa species, quæ veluti cythara benè so-  
nans, vehementer me recreabat tota mihi  
conuersa est in obiectum luctus: & orga-  
num illud optimè compositum & ordina-  
tum presentie ipsius, immutatum mihi est,  
in vocem hominum complorantium.

Isai. 35.

Iob. 30.  
D. Bern.  
serm. de la-  
mentat. B.  
Virginis.

Serm. 24. in  
Cant.

Tantò autem magis senties commoue-  
ri viscera tua ad summam compassionem  
& lachrymas, quantò penitius inuestiga-  
ueris & tecum consideraueris causam de-  
formatæ huius pulchritudinis, quam S.  
Bernardus his verbis complexus est. *Splen-  
dor & figura substantia DEI obnubilatur in  
fortu-*

*forma serui, pro vita serui; candor vitæ æternæ, nigrescit in carne purganda; speciosus forma præ filiis hominum, pro filiis hominum illuminandis obscuratur in passionibus, turpatur in Cruce, pallet in morte, ex toto non est ei species, neq; decor, vt sibi speciosam atq; decoram acquirat sponsam Ecclesiam sine macula, sine ruga.*

Considera hic, si sacræ picturæ humano artificio elaboratæ, spirantes nescio quid pietatis ac deuotionis, non modò possunt & debent animum nostrum ad amorem cælestium erigere, & ad ea, quæ oculis mentis nostræ repræsentant, considerata stimulare vti S. Concilium Tridentinum docet: verum etiam illum ad veram compunctionem excitare, vti S. Gregorius & Beda his verbis affirmant: *Imaginum aspectus, multum compunctionis solet prestare contuentibus.* quo amore ardebit, quem que compunctionis affectum sentiet, qui oculis mentis contemplatus fuerit, miserandam illam & lachrymis prosequendam imaginem & speciem Christi Redemptoris nostri, non humana industria figuratam & adumbratam, sed ipsius DEI manibus formatam, & nostræ salutis causâ innumeris vulneribus ac plagis depictam & fau-  
sciatam?

TERTIA circumstantia, quæ grauiores reddit dolores Christi corporeos hæc fuit;

Cur Christus in Passione sua deformari voluerit.

Picturæ sacræ excitant nos ad deuotionem & compunctionem.

Sess. 25. de SS. imaginibus.

Regist. li. 7. cap. 43.

De temp. salomon.

cap. 19.

III.

Corporis  
Christi pas-  
sionis tem-  
pore sum-  
ma debili-  
tas.

fuit; quod eo tempore cum acerbissima illa supplicia sustineret, corpus ipsius sanctissimum fuerit omninò exhaustum & debilitatum, partim propter abstinentias, labores, & assiduas orationes, partim, ut piè credi potest, quia vesperè sanctissimam passionem suam antecedente, in nouissima cæna, valdè parum corporalis alimenti sumpserat: occupatus nimirum & intentus, profundissimis salutis nostræ mysterijs. Maximè verò sanctissima humanitas illius plurimū debilitata & enervata fuerat, propter ingentem lachrymarum & sanguinis copiam, tum in horto summis cum angustijs sudatam, tum multis alijs in locis, videlicet, in semitis per quas ingenti cum ferocia tota nocte tractus & raptatus fuit, profusam: ex qua corpus illud delicatum adedò fuit exhaustum, fractum, omnibusque viribus & vigore destitutum, ut plenè ac perfectè intelligi nequeat, quantoperè hinc afflictiones illius accreuerint, acerbioresque propterea in tormētis suis doloris sensum hauserit: cum in corpore debili, & fracto, magis sentiatur parua afflictio, quam in robusto, maxima & grauissima.

## IV.

Tormento-  
rum à capti-  
uitate in

QVARTA circumstantia, ex qua etiam dolores corporei Christi supra modum aucti & aggrauati fuerunt: ea fuit: *q*  
*polb*

post suam captiuitatem sine interuallo & requie semper in tormentis extiterit: vno supplicio alteri confestim succedente, cum diuturna mora in nonnullis: ita vt vsque ad spiritus in Cruce emissionem, nunquam permissus fuerit quietis aliquid capere: sed indefinenter noua & insolita tormenta, vnum atrocius altero, & nonnunquam multa simul sustinuerit: vsque adeo vt de ipso spiritualiter possimus intelligere, quod de populo Iudaico, S. Propheta Ieremias in lamentationibus suis prædixit. *Habitauit inter gentes, nec inuenit requiem.* *Thren. 1.*

horte, vsque ad spiritus in Cruce emissionem continuata successio.

QVINTA & vltima circumstantia fuit: quod in omnibus partibus tenerri- mi & delicatissimi corporis sui tortus fuerit: adeo vt verè de illo dici possit, quod *A planta pedis, vsque ad verticem capitis, non erat in eo sanitas.* Præcipue verò, quod immanes cruciatus senserit in parte maxime omnium sensitua, qualis est neruorum & iuncturarum: quorum excarnificatio & torsio, maioris est supplicij, quam cogitatione comprehendi queat. Vbi considera, quo cum mysterio DEVS voluerit in holocaustis antiquæ legis victimas pelle abstracta in partes secari, & super altari cum vniuersa animalis substantia incendi, in holocaustum & suauissimū

V. Quod in omnibus corporis partibus peculiaris tormenta sustinuerit. *Isai. 1.*

*Leuit. 1.*

odorem Domino: sic enim legimus in Leuitico. *Immolabit vitulum coram Domino, detractaq; pelle hostie, artus in frustra concident, & subijcient in altari ignem, strue lignorum ante composita; & membra, quæ sunt cæsa, de super ordinantes caput videlicet, & cuncta quæ adherent iecori, intestinis & pedibus lotis aqua; adolebitq; ea sacerdos super altare in holocaustum & suauem odorem Domino.*

Hæc namque figura verificata fuit in Christi Redemptoris nostri passione: nam si intueamur sacratissimum corpus eius, cernimus illud ex flagris vniuersa prope modum pelle nudatum esse: membra quæuis corpori coniuncta manserint, attamen propter iteratas percussiones, fuerunt omnia penè concisa & labefactata: ipse deniq; ita cum intrinsicis corporis partibus, supra lignum crucis collocatus, & igne ardentissimæ charitatis succensus, suauissimo DEVM patrem odore recreauit, eumq; à iusta qua contra homines exarserat ira auersum, sceleribus eorum propitium reddidit.

DOLO-